

Las companyías de camins de ferro reberen fins l' any 1867 quatre cents cuaranta set milions trescentas vuytanta mil duas centas set pessetas y vint y cinch céntims, quan los canals sols reberen fins al mateix any, es dir, lo canal d' Urgell, com á deixa retornadora ab una part de sos productes després de cuberts los gastos de conservació y 'ls interessos de las obligacions, vint y sis milions de rals ó sian sis milions cinch centas mil pessetas lo canal del Ebro per una part vuit milions de rals, iguals á dos milions de pessetas, y al mateix, cent vint y cinch mil pessetas per cada mil hectáreas de regadiu. Es dir que, regant dit canal duas centas mil hectáreas li correspondrían cinquanta milions de pessetas, que, sumadas ab las anteriors, forman, per junt, lo rebut per las companyías de canals fins dit any, cinquanta vuyt milions de pessetas, de las quals sis milions cincheentas mil son retornadoras, quan los camins de ferro habían rebut com á subvenció, sens reintegro, quatrecentas cuaranta set milions, trescentas vuitanta mil duas centas set pessetas, lo que fa un promedi per kilómetro, de vuytanta cuatra mil cent vint y vuytanta pessetas, y per terme mitj un 36 y 1/4 per cent del presupost com á subvenció.

Dech fer constar ademés, pera demostrar ahont arriban certs privilegis, que hi ha companyías com las de Alar á Santander que rebé lo 77'25 per cent de subvenció sobre lo seu pressupost, la de Játiva al Grao 73'46; la de Córdoba á Sevilla 59'38 y la de Orense á Vigo, 50'30 per cent essent aixís que, sols rebé 24'60 per cent la de Tarragona á Barcelona y res la d' aquesta Ciutat á Fransa.

Ab lo dit n' hi ha prou pera establir comparacions, quedant demostrat l' olvit ab que s' ha tractat á la Agricultura quan ella es la que dona la major part de carga als camins de ferro. Per manera que lo lógich y ben económic es procurar, ans que tot, medis ordinaris d' estracció, que considero los millors y més baratos los camins vehiuals, després las carreteras nomenadas provincials y generals, encara qué, de las últimas, ab pocas n' hi ha prou; més tart los camins de ferro y per enllassar las vías generals, establir los ferro-carrils económichs; pero tot fentse al mateix temps que 'ls canals de regadiu y 'ls embassaments d' ayguas, ab l' objecte de donar vida y moviment als medis transportadors.

Fer los camins de ferro ans que 'ls canals y las vías ordinarias,